

<https://doi.org/10.15407/np.75.128>
УДК 316.32:001.18]:001.891]:930

Оксана Каращук,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: karaoksana@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-3858>

Ольга Пестрецова,

кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: pestretsova@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0102-9134>

Олександр Гаранін,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: ogaranin_undiasd@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3792-0006>

ФОРСАЙТ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ВИМІР

У статті здійснено огляд наукових робіт з основних етапів розвитку форсайт-досліджень у світовій та вітчизняній науковій думці. Розглянуто ключові теоретичні підходи до розуміння форсайту як методу прогнозування майбутнього в умовах невизначеності. Висвітлено актуальність концепції форсайту через призму робіт деяких ключових науковців у цій галузі, розкрито основні напрями досліджень з цієї тематики. Виявлено взаємозв'язок між розвитком форсайт-методів і трансформацією суспільно-політичних та економічних контекстів. Здійснено систематизацію джерел з історії форсайт-досліджень, з урахуванням наукової ваги та впливу їх на формування сучасної дослідницької парадигми. Окреслено основні напрями подальших досліджень в істо-

ріографії форсайту, зокрема в контексті сталого розвитку, цифрової трансформації та безпекових викликів. Наголошено на потребі критичного переосмислення ролі форсайту в політиці, науці та освіті.

Ключові слова: форсайт-дослідження, методологія форсайту, інформаційні технології, зарубіжний досвід форсайт-досліджень, інформаційна інфраструктура у сфері форсайту.

Актуальність. Сучасний світ динамічно еволюціонує під впливом інформаційних технологій, які окреслюють вектор розвитку суспільства, економіки, науки та формують глобальне інформаційне майбутнє. Це твердження є абсолютно справедливим і відображає одну з найважливіших характеристик нашого часу. Інформаційні технології (ІТ) проникли практично в усі сфери людської діяльності та є потужним рушієм змін, відіграють визначальну роль у формуванні сучасного суспільства, забезпечуючи стрімкий обіг знань, ідей і технологічних інновацій на глобальному рівні. Їх вплив сприяє інтеграції світових спільнот, стираючи просторові межі та активізуючи міжнародну взаємодію в економічній, культурній, освітній сферах. ІТ трансформують економічні структури, породжуючи нові індустрії, змінюючи традиційні бізнес-моделі та автоматизуючи виробничі процеси, що суттєво впливає на характер і зміст праці. У соціальному контексті інформаційні технології переосмислюють комунікаційні практики, модифікують освітній процес, розширюють можливості дозвілля та активізують політичну участь громадян. Крім того, ІТ стали невід’ємним чинником науково-технічного прогресу, виступаючи фундаментальним інструментом дослідницької діяльності та технологічних інновацій. Отже, сучасна динаміка суспільного розвитку тісно пов’язана з впливом інформаційних технологій, які функціонують не лише як засіб, а й як рушійна сила глибоких трансформацій у різних сферах життєдіяльності.

Інформаційні технології мають прямий та визначальний зв’язок з інформаційним майбутнім. Вони формують фундамент для майбутнього, заснованого на знаннях і цифровій взаємодії, визначають способи збирання, обробки та передачі інформації, що стає критично важливим у всіх сферах життя – від науки до повсякденного спілкування. Саме завдяки ІТ створюються інтелектуальні системи, які здатні аналізувати великі обсяги даних і генерувати нові знання.

Крім того, ІТ забезпечують глобальну доступність інформації, сприяючи демократизації знань і розвитку інклюзивного суспільства. У підсумку, майбутнє інформаційної цивілізації прямо залежить від рівня розвитку та ефективності впровадження інформаційних технологій.

Отже, зазначене про динамічну еволюцію під впливом ІТ є безпосередньою підготовкою та визначальною силою для формування нашого інформаційного майбутнього. Розвиток і впровадження інформаційних технологій сьогодні є ключем до розуміння того, яким буде світ завтра.

Форсайт, що є комплексним дослідницьким підходом, спрямованим на прогнозування довгострокових тенденцій із залученням широкого кола зацікавлених сторін, має безпосередній зв'язок із викладеними вище обставинами. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій його значення зростає, оскільки саме ІТ стають як об'єктом дослідження, так і ефективним інструментом його здійснення. Використання сучасних аналітичних систем та інструментів обробки даних дає змогу дослідникам опрацьовувати великі масиви інформації з відкритих джерел, включно з соціальними мережами та науковими публікаціями. Це сприяє виявленню ключових тенденцій, ризиків і можливостей, що впливають на майбутній розвиток суспільства. Завдяки інформаційним технологіям форсайт забезпечує формування обґрунтованих сценаріїв, які враховують можливі наслідки впровадження інновацій. На основі таких сценаріїв урядові структури, бізнес та освітні інституції можуть ухвалювати стратегічні рішення. Таким чином, ІТ не лише підтримують аналітичні можливості форсайту, а й визначають його роль у формуванні майбутнього інформаційного суспільства.

Розуміючи важливість зазначеного вище, і було обрано тему дослідження. **Мета статті** – дослідити актуальність концепції форсайту через призму робіт деяких ключових науковців у цій галузі, розкрити основні напрями досліджень з цієї тематики. Для досягнення мети використано історіографічний підхід до аналізу, який дає змогу провести всебічне опрацювання наукових публікацій, що з'явилися останніми роками. За допомогою методів бібліографічного пошуку та системного узагальнення, а також аналітичного опрацювання

знайдених джерел, виявлено та проаналізовано широкий спектр матеріалів щодо обраної теми. Це дало змогу визначити коло наукових робіт, автори яких зверталися до проблеми форсайту, зокрема в українському контексті. Водночас формат наукової статті обмежував можливості для повного репрезентаційного аналізу всіх наукових досліджень, що були проведені в Україні. Проте опрацьована емпірична база дозволила висвітлити основні напрями наукового доробку вітчизняних дослідників у цій галузі.

Аналіз досліджень і публікацій є важливим інструментом для оцінки актуальних тенденцій у науці, технологіях та суспільстві загалом. Він дає змогу виявляти нові підходи, методи та інноваційні рішення, що впливають на розвиток різних галузей. Систематичний огляд наукових і професійних джерел допомагає відстежувати зміни, прогнозувати майбутні виклики й адаптуватися до них. У сучасному інформаційному просторі такий аналіз є необхідним для прийняття обґрунтованих рішень і формування стратегій розвитку.

Варто наголосити на тому, що наукові дослідження з розвитку форсайту в Україні мають критичне значення для стратегічного планування та адаптації держави до глобальних викликів. Як було зазначено, форсайт є інструментом довгострокового прогнозування, який дає змогу аналізувати можливі сценарії розвитку й формувати оптимальні стратегії соціально-економічного та технологічного зростання. Саме тому вивчення форсайту в Україні сприяє впровадженню ефективних механізмів державного управління з урахуванням можливих змін у світовій економіці, політиці та технологіях. Завдяки науковим дослідженням можливо ідентифікувати потенційні ризики, розробляти адаптивні рішення та визначати перспективні напрями інноваційного розвитку.

Форсайт-аналіз допомагає прогнозувати розвиток ключових галузей економіки, таких як ІТ-сектор, енергетика, медицина, освіта і промисловість. Це, у свою чергу, сприяє створенню конкурентоспроможної економіки, що здатна інтегруватися у світовий ринок.

Застосування форсайт-досліджень у державному секторі сприяє формуванню ефективної науково-технічної політики, спрямованої на підтримку інновацій, розвиток цифрових технологій та підвищення рівня національної безпеки. Форсайт-дослідження важливі

для розвитку людського капіталу, оскільки вони сприяють модернізації освітніх програм та підготовці спеціалістів, які відповідатимуть майбутнім вимогам ринку праці.

Для успішного впровадження форсайт-методологій необхідні міждисциплінарна взаємодія науковців, бізнесу та державного сектору, а також створення сучасних аналітичних центрів, здатних проводити якісні дослідження. Розвиток національної системи форсайту потребує доступу до великих даних, використання штучного інтелекту та вдосконалення методів обробки інформації для підвищення точності прогнозів.

Наукові дослідження у сфері форсайту сприяють ефективному використанню природних ресурсів, екологічній безпеці та розробці стратегій стійкого розвитку; можуть відігравати важливу роль у реформуванні системи охорони здоров'я шляхом прогнозування потреб у медичних технологіях та ресурсах. Застосування форсайту в аграрному секторі дасть змогу визначати ефективні моделі господарювання із врахуванням кліматичних змін та глобальних викликів продовольчої безпеки. Використання форсайт-методологій у військовій сфері сприяє посиленню обороноздатності країни шляхом прогнозування можливих загроз та розробки стратегій їх нейтралізації. Інтеграція форсайту у регіональну політику допоможе ефективніше планувати розвиток міст, транспортної інфраструктури та місцевої економіки.

Для успішного розвитку форсайт-досліджень необхідно залучати міжнародний досвід, співпрацювати з провідними науковими центрами та брати участь у глобальних ініціативах прогнозування майбутнього.

В Україні розвиток форсайту є важливим чинником її економічного, наукового та соціального поступу, а наукове вивчення його дає змогу формувати ефективні стратегії розвитку в умовах невизначеності та глобальних трансформацій. Дослідження форсайту в Україні відіграють також важливу роль і у розвитку національної науки, зокрема у взаємодії з міжнародними науковими доробками. Більше того, вони сприяють інтеграції українських вчених у світовий науковий простір, адаптації передових методологій прогнозування та формуванню власних підходів до стратегічного планування.

Виклад матеріалу. Як наголошено вище, для написання цієї статті було проаналізовано низку наукових досліджень. Їх можна систематизувати за такими ключовими інтенціями: теоретичні узагальнення, що стосуються форсайт-досліджень; праці, зосереджені на методологічних аспектах форсайтингу; дослідження щодо специфіки застосування методів у конкретних галузях; оприлюднені матеріали реалізованих форсайт-досліджень.

Отже, цілком логічним є інтерес українських дослідників до узагальнення світового досвіду застосування форсайт-технологій, як загалом, так і за галузями. У багатьох статтях автори зупиняються на історії виникнення та застосування форсайту, починаючи з його використання корпорацією RAND у 1950-х роках, а також його широкого застосування на державному рівні в розвинених країнах із 1990-х років. Згадується досвід України в реалізації національних форсайт-досліджень, таких як «Форсайт економіки України» та розробка «Національної економічної стратегії 2030» [29].

Зокрема, розглянуто іноземний та вітчизняний досвід форсайт-досліджень як важливу передумову ефективного розподілу наявних фінансових ресурсів, шляхів їх залучення та спрямування на інноваційне переоснащення вітчизняних фінансово-економічних систем [14]; проаналізовано європейський та світовий досвід організації форсайт-досліджень, зокрема інституційну підтримку форсайту в країнах ЄС [15]. Цікавим видається також аналіз практик європейських міст щодо застосування форсайту як засобу взаємодії місцевої влади, науковців, бізнесу та громадськості, зокрема і конкретних кейсів застосування форсайту в управлінні розвитком міст та регіонів, із актуалізацією для українських реалій [27].

У 2021 р. зусиллями фахівців Лабораторії інноваційного розвитку вийшов «Огляд форсайт-практик у публічному секторі: досвід Європарламенту, Великої Британії, Естонії та Фінляндії», у якому узагальнено досвід країн, що впровадили системний підхід до роботи з майбутнім. Це підтверджує ефективність такого методу державного управління, він спрямований на підвищення якості політичних рішень. Аналітичний огляд має на меті сприяти розумінню контексту експертних обговорень, міжнародних практик і рекомендацій щодо ефективного форсайтингу. Дослідження також містить витяги зі

звітів, огляд національного досвіду форсайту та рекомендації українських експертів і футурологів [20].

В окремії групі публікацій подано характеристику інструментів форсайтингу та розкривається специфіка їх використання. Зокрема, С. Квітка систематизує методи прогнозування у контексті форсайту і наводить приклади практичного застосування методології форсайту й окремих технологій соціального передбачення. У статті також аналізуються ключові методи форсайту і можливості їх впровадження в українському контексті. Автор прагне класифікувати основні підходи до прогнозування в межах форсайт-методології, доповнюючи теоретичний огляд прикладами практичного застосування інструментів соціального передбачення [11].

О. Галушко аналізує якісні методи форсайту і зупиняється на специфіці їх застосування, зокрема, наголошує на перевагах якісних методів форсайту в сучасному нестабільному та динамічному світі [5]. В. Сотник, О. Расстригін і А. Купчин зробили спробу проаналізувати найбільш поширені методи технологічного форсайту, які використовуються як в Україні, так і за кордоном, із виявленням їх сильних і слабких сторін. Це дало авторам змогу оцінити ефективність підходів до відбору критичних технологій. У роботі сформовано рейтинг найпоширеніших методів науково-технологічного форсайту, із застереженням щодо обмеженості їх використання в оборонному секторі України. Автори пропонують в якості оптимального комбінований підхід як інтеграцію експертних оцінок з результатами статистичного аналізу. Розроблений ними алгоритм форсайт-дослідження охоплює два етапи експертного опитування, бібліометричний і патентний аналіз [28].

Значну частину проаналізованих досліджень становлять результати вивчення як теоретичних засад, так і практичних підходів та їх результатів застосування форсайт-досліджень в окремих галузях: економічній, безпековій, управлінській, освітній.

У роботі Я. Глущенко, О. Корогодової, Т. Моїсеєнко та Н. Черненко розглядається роль форсайт-досліджень для розвитку економіки та суспільства на мікро-, мезо-, макро- та глобальному рівнях. Автори висвітлюють ключову роль форсайту у забезпеченні національної економічної стабільності та міжнародної безпеки,

зокрема в контексті зовнішньої торгівлі, транснаціонального руху капіталів та інших форм економічної взаємодії. Також звертається увага на зростаюче значення інструментів форсайту та міжнародного страхування для пом'якшення потенційних ризиків і загроз [6]. Варто відзначити й дослідження потенціалу стратегічного форсайту у протидії сучасним глобальним викликам економічній безпеці й нерівності, а також аналіз специфіки його використання інститутами ЄС для сприяння стійкості та сталості [21].

Окремо треба згадати працю Л. Ємельяненко і М. Таран, у якій аналізуються національні особливості реалізації форсайт-проектів на різних рівнях в Україні. У статті обговорюється стратегічне планування економічного розвитку країни в умовах глобальної невизначеності, загроз трансформацій у суспільстві та дестабілізації національної економіки. Автори доводять також, що європейський досвід може бути адаптований до умов України для підтримки її відновлення та інтеграції в ЄС, а впровадження форсайту на різних рівнях може сприяти підвищенню економічної стійкості та розвитку країни [8].

А. Савченко вивчає форсайт як один із засобів стимулювання розвитку корпоративного сектору в національній економіці України. У публікації розкрито концепцію форсайту як методології формування бачення майбутнього, що дає змогу моделювати сценарії вирішення стратегічних завдань на середньо- та довгострокову перспективу. Акцент зроблено на застосуванні методів оцінювання, інструментів визначення та коригування соціально-економічних пріоритетів, що сприяють комплексній реалізації ініціатив і досягненню запланованих результатів [26]. Напрацьовано дослідження теоретичних і практичних аспектів прогнозування збалансованого розвитку рекреаційної галузі в контексті управління національною економікою [34].

Форсайт у сфері інвестицій та інвестиційної привабливості економіки України О. Атамас розглядає як метод, що дає змогу прогнозувати майбутні економічні тренди й інвестиційні можливості та виявити нові перспективні ринки, оптимізувати стратегії інвестування і знижувати ризики. Автор наголошує, що такий підхід

допомагає адаптувати інвестиційні стратегії до умов глобальної економіки [2].

Л. Шевченко досліджує технологічний Форсайт як метод передбачення та планування майбутнього, що спрямований на виявлення перспективних напрямів інноваційного розвитку України [35]. Важливої тематики у своїй праці торкнулася А. Маковецька, зупинившись на довгостроковому прогнозуванні щодо альтернативних джерел енергії, зокрема застосування сонячної генерації [18].

Форсайт у галузі безпеки дає змогу передбачати нові загрози та розробляти ефективні стратегії захисту. Очевидно, що в українських реаліях довгострокове прогнозування тенденцій безпекових викликів є максимально затребуваним і актуальним. Потребують наукового осмислення і теоретичні засади запровадження форсайту в систему стратегічного управління публічною безпекою України [4], і аналіз державної політики у сфері національної безпеки крізь призму її аналітичного забезпечення, що базується на поєднанні інформаційно-аналітичного підходу, доказової основи та форсайт-методології [24].

Мають місце у загальному обсязі проаналізованих праць конкретні прогнози у розвитку оборонної та безпекової галузі (принаймні ті досить загальні висновки, що можуть і мають стати предметом публічного осмислення): важливість технологічного озброєння та якісного людського капіталу, зокрема – запит на спеціалістів з радіоелектронної боротьби, кібербезпеки та дронів технологій, підготовку фахівців зі штучного інтелекту для застосування у військовій сфері; акцент на розвитку ОПК України та створення асиметричної зброї; необхідність гнучкого планування підготовки військових кадрів з урахуванням мінливих умов [19].

Форсайт у публічному управлінні допомагає прогнозувати майбутні виклики та можливості для державних інститутів, що сприяє ефективному плануванню політик і стратегій. Використання цього підходу дає змогу адаптувати управлінські процеси до змін у суспільстві, економіці та технологіях, створювати стійкі механізми управління та забезпечувати належну готовність до майбутніх криз та змін. Зважаючи на актуальність теми, можна відзначити окремі спроби історіографічного аналізу напрацювань вітчизняних і зарубіжних дослідників, які осмислювали форсайт як інструмент

покращення ефективності публічного управління; виокремлення найбільш поширених методів та наголошення на необхідності систематизації та уніфікованого й автоматизованого підходу до їх застосування. Форсайт орієнтований на підвищення якості управлінських рішень у поточному часі та забезпечення координації спільних дій у майбутньому. У аналізованій роботі Ю. Лях видається цікавою також ідея її авторки про роль форсайту у стимулюванні процесів самоорганізації в суспільстві, що дає змогу громадянам і їх об'єднанням реалізовувати власні ініціативи, підтримуючи конструктивний діалог з органами влади [17].

Серед інших напрацювань за цим напрямом [10, 12, 29] варто відзначити підхід С. Квітки. Автор розглядає теоретичні засади технології форсайту та потенціал її застосування для зміцнення співпраці між органами державної влади, представниками бізнесу й громадськими інституціями з метою формування спільного бачення майбутнього та координації дій для його досягнення. Автор акцентує увагу на необхідності розробки ефективних форматів та інструментів стратегічного прогнозування, що є особливо актуальним для України в умовах глибоких соціально-економічних та політичних трансформацій. Окремо наголошується на важливості інтеграції зусиль різних суспільних секторів на регіональному та місцевому рівнях, що має критичне значення для сталого розвитку територій. Такий підхід розглядається як потенційний каталізатор позитивних змін у сфері економіки, публічної політики та соціально-гуманітарного розвитку. Також у публікації аналізуються практичні інструменти та підходи до впровадження форсайт-ініціатив, які використовуються у провідних країнах світу, та окреслюються перспективи їх адаптації до українського контексту.

Досить активно розглядається застосування форсайт-досліджень у освітній галузі: від аналізу форсайт-технології як інструменту формування й реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти [31] до оцінки його як способу прогнозувати майбутні потреби у знаннях та навичках з наступною адаптацією навчальних програм до викликів цифрової епохи, розробкою ефективних освітніх стратегій та інноваційних підходів до навчання [3, 16]. Ще одним перспективним напрямом вивчення специфіки засто-

сування форсайт-досліджень в освітньому та науково-дослідному просторі є узагальнення зарубіжного досвіду: застосування програм форсайт грамотності як підходу до осмислення майбутнього [1]; обґрунтування необхідності проведення технологічного та освітнього форсайту в Україні для стратегічного розвитку освітньої сфери через впровадження досвіду високорозвинених країн світу [36].

Окремим блоком публікацій можемо вважати висновки та матеріали, оприлюднені за результатами проведених в Україні форсайт-досліджень. Зокрема, у 2023 р. було проведено форсайт для відновлення та розвитку українського експорту, що свідчить про прагнення інтегрувати форсайт у процеси стратегічного планування [32]. Перспективними для вивчення вважаємо також матеріали проведеного в 2021 р. дослідження з визначення критичних технологій у сфері озброєння та військової техніки, що підкреслює важливість форсайту для оборонної сфери України [23]. Форсайт-дослідження «Економіка України – 2050», зокрема інституційно-організаційні основи його реалізації, висвітлено у колективній монографії [9].

Поряд із форсайт-аналізом економічної галузі варто відзначити і дослідження, спрямоване на прогнозування високоперспективних наукових розробок, обґрунтування методичних підходів до визначення пріоритетних напрямів досліджень в умовах інтеграції України до світогосподарської системи [13]. На окрему увагу заслуговує праця, що висвітлює результати прогнозно-аналітичного дослідження «Український науково-технічний форсайт» (2024 р., розроблено Інститутом досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України та Інститутом політичної економії ГО «Форсайт»), у якій подано методичні рекомендації для проведення прогнозно-аналітичного дослідження та викладено бачення змін у можливостях вітчизняної науки. Це форсайт-дослідження покликане з'ясувати, чи залишаються актуальними напрями наукового розвитку, визначені експертами як пріоритетні у 2021 р., а також виявити нові проблеми, які не були враховані у попередньому дослідженні, але стали значущими в сучасних умовах і потребують уваги та зусиль для їх розв'язання вітчизняною наукою [25, 30].

У 2021 р. у рамках підготовки до «Кримської платформи» відбулася форсайт-сесія «Крим 2050». Близько 70 експертів з різних

сфер проаналізували ключові чинники, що формують майбутнє півострова: економічні, політичні, воєнні, екологічні та соціальні тренди; розробили кілька сценаріїв розвитку подій до 2050 р. Подібні дослідження допомагають Україні діяти проактивно у питанні деокупації Криму [22].

Аналіз «Форсайт розвитку оборонно-промислового комплексу України на часовому горизонті 2021–2030 роки», виконаний фахівцями Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» і Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку, мав у своїй основі дельфі-дослідження, що дало змогу виявити основні кластери, які формуватимуть майбутній оборонно-промисловий комплекс, а також визначити їх пріоритетність для зміцнення національної безпеки [33].

У дослідженні «Форсайт Україна. Група з розробки сценаріїв Україна 2027. Чотири сценарії розвитку України» окреслено кризу міжнародного діалогу з Росією, яка найбільше проявляється у контексті України. Фахівці пропонують як рамки для міркувань сценарії, що базуються на аналізі ключових змінних: державної спроможності України та згуртованості її суспільства. Учасники проєкту врахували геополітичні та внутрішні фактори, що впливають на Україну, і запропонували можливі позитивні й негативні наслідки кожного сценарію [7].

Тож загалом проаналізовані дослідження демонструють різноманітність застосування форсайт-методів у різних сферах та підкреслюють їх значущість для стратегічного розвитку як на державному, так і на регіональному рівнях. Тематика форсайту активно досліджується в Україні і за кордоном, проте кожна країна акцентує увагу на різних аспектах залежно від специфіки національного розвитку, економічної ситуації та соціальних потреб. В Україні найбільш досліджені напрям форсайту, зосереджений на стратегічному прогнозуванні розвитку національної економіки, форсайт у сфері публічного управління, а також у сферах безпеки та освіти. Чимало праць стосуються теоретичного підходу з цієї теми.

Висновки. Системне вивчення зарубіжного досвіду у сфері форсайт-досліджень є стратегічно важливим для ефективного

прогнозування та довгострокового планування в Україні. Міжнародний досвід засвідчує, що форсайт як методологія не лише сприяє виявленню можливих сценаріїв розвитку, а й формує інструменти для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у довгостроковій перспективі. Вивчення таких практик допомагає адаптувати глобальні підходи до вітчизняного контексту, з урахуванням особливостей українського соціально-економічного простору, і водночас інтегрувати українські наукові ініціативи у міжнародний науковий дискурс.

Аналіз вітчизняної наукової літератури продемонстрував: хоча в Україні вже здійснено низку досліджень з форсайт-проблематики, їх обсяг та глибина залишаються обмеженими. Через ліміт обсягу дослідження не вдалося здійснити повноцінну інвентаризацію всіх релевантних джерел, проте навіть частковий аналіз дав змогу виявити ключові тенденції у науковому підході до форсайту в Україні. Серед них – зростання зацікавленості темою, спроби методологічного осмислення проблеми, а також намагання адаптувати міжнародні моделі до українських реалій. Однак ці процеси часто залишаються фрагментарними і потребують посилення міждисциплінарного діалогу.

Наявні обмеження у глибині дослідження пояснюються як методологічними труднощами, так і недостатньою міждисциплінарністю наукових підходів. Водночас зазначимо, що навіть часткове опрацювання теми дало змогу визначити основні тенденції розвитку вітчизняного форсайт-дискурсу.

Основні впливи форсайт-досліджень на українські наукові розробки в контексті зарубіжного досвіду включають:

- інтернаціоналізацію науки – завдяки форсайт-дослідженням українські науковці беруть участь у міжнародних проєктах, обміні знаннями та адаптації світових тенденцій прогнозування;
- запозичення та адаптацію методологій – аналіз зарубіжних праць допомагає використовувати передові підходи до прогнозування, такі як дельфійський метод, сценарний аналіз, дорожні карти технологій та big data-аналітику;
- гармонізацію досліджень з європейськими та світовими стандартами – форсайт сприяє адаптації українських наукових стратегій

до вимог Європейського Союзу та міжнародних організацій, таких як OECD та ООН;

- створення конкурентоспроможних досліджень – використання зарубіжного досвіду дає змогу вдосконалювати власні наукові підходи, що підвищує рівень цитованості українських праць у світових наукових журналах;

- розвиток міждисциплінарних досліджень – форсайт допомагає інтегрувати знання з різних сфер (економіки, екології, цифрових технологій, соціології) у єдину систему прогнозування майбутнього;

- вплив на формування державної політики – наукові дослідження форсайту сприяють використанню міжнародного досвіду для розробки стратегій національного розвитку, інноваційної політики та освіти;

- посилення співпраці з міжнародними дослідницькими центрами – завдяки форсайту українські вчені залучаються до глобальних ініціатив у сфері прогнозування, таких як проекти Європейської комісії або дослідження Всесвітнього економічного форуму;

- розширення можливостей для фінансування науки – участь у міжнародних форсайт-дослідженнях відкриває доступ до грантових програм, що сприяє модернізації наукової інфраструктури в Україні.

Таким чином, розвиток форсайт-досліджень в Україні сприяє синтезу національних і зарубіжних наукових здобутків, посиленню міжнародної співпраці та формуванню конкурентоспроможної наукової екосистеми.

Окремої уваги заслуговує роль національних бібліотек України у процесі вивчення історіографії теми форсайту. Зібрані в цих установах фонди – унікальне джерело для аналізу еволюції наукової думки, вивчення тематичної динаміки публікацій, а також виявлення інформаційних лакун і перспектив для подальших досліджень. Саме систематизація, каталогізація та відкритий доступ до наукових ресурсів у фондах бібліотек, таких як Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського та інші провідні бібліотечні установи, створюють методологічну основу для повноцінного аналізу історіографічного контексту теми форсайту.

Ураховуючи динамічні трансформації в технологічній, економічній та соціальній сферах, потреба в актуалізації форсайт-підходів є

очевидною. Це потребує перегляду наявних теоретичних засад, інтеграції сучасних дослідницьких методик та посилення емпіричної бази. Подальші дослідження мають бути орієнтовані на поєднання міждисциплінарного аналізу з широким використанням ресурсів національних бібліотек, що сприятиме не лише збагаченню наукового інструментарію, а й посиленню інформаційної інфраструктури, необхідної для наукових розвідок у сфері форсайту.

Крім того, динаміка глобальних змін – технологічні інновації, нові виклики безпеці, соціально-економічна турбулентність, вимагає від науки швидкого реагування, гнучкості, здатності формувати прогностичні стратегії, спроможні адаптуватися до умов, що змінюються. У цьому контексті особливої актуальності набуває завдання оновлення теоретичних основ форсайту, перегляду наявних моделей і методів, а також впровадження інноваційних дослідницьких практик.

Отже, подальші дослідження у сфері форсайту мають орієнтуватися на міждисциплінарність, системність і прагнення до емпіричної перевірки розроблених моделей. Лише за умов глибокого теоретико-методологічного опрацювання тематики й активного залучення результатів міжнародних досліджень можлива розбудова ефективної національної системи стратегічного бачення майбутнього.

Список бібліографічних посилань

1. Агафопова М. В. Форсайт грамотність як грамотність щодо майбутнього – важлива кометентність XXI ст. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 1 (1). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-1\(1\)-9-20](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-1(1)-9-20)
2. Атамас О. П. Форсайт інвестиційної привабливості економіки України: основні характеристики та ключові вектори розвитку. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 1(10). С. 56–59. <https://doi.org/10.32782/dees.10-10>
3. Баженов Є. В. Застосування методології форсайту в освітній галузі України. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 150–154. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/176-27>
4. Бал М. Теоретичні засади запровадження форсайту в систему стратегічного управління публічною безпекою країни. *Наук.*

вісн.: Державне управління. 2021. № 3(9). С. 87–101. [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3\(9\)-87-101](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3(9)-87-101)

5. Галушко О. С. Аналіз методів форсайту. Якісні методи. *Гілея : наук. вісн.* 2018. Вип. 131. С. 245–251.

6. Глущенко Я., Корогодова О., Моїсеєнко Т., Черненко Н. Особливості та принципи форсайту міжнародної діяльності. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 33. С. 144–150. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.25>

7. Група з розробки сценаріїв 2027. Форсайт Україна. Чотири сценарії для розвитку України / ред.: С. Шарап, Р. Крумм, С. Вайс. Відень : Фонд ім. Фрідріха Еберта. 2018. 28 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/nwien/14542.pdf> (дата звернення: 03.05.2025).

8. Ємельяненко Л., Таран М. Реалізація форсайт-проектів в стратегуванні економічного розвитку на національному та регіональному рівні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3(75). С. 73–84. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-73-84>

9. Інституційно-організаційні основи проведення форсайт-дослідження «Економіка України – 2050» / за наук. ред. М. І. Скрипниченко ; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування НАН України. Київ, 2021. 492 с. : табл., рис.

10. Квітка С. А. Форсайт як технологія проектування майбутнього: новітні механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 4(8). С. 5–15. <https://doi.org/10.15421/151635>

11. Квітка С. А. Форсайт в публічному управлінні: методи і перспективи реалізації в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 8. С. 56–70. <https://doi.org/10.15421/151847>

12. Квітка С. А. Інноваційні механізми в публічному управлінні: форсайт. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 7(4). С. 5–16. <https://doi.org/10.15421/151918>

13. Кизим М. О. Перспективи форсайт-прогнозування пріоритетних напрямів розвитку нанотехнологій і наноматеріалів у країнах світу і Україні. Харків, 2015. 272 с.

14. Кравець Р. А. Іноземний та вітчизняний досвід застосування форсайт-досліджень як засобу інноваційного розвитку фінансово-

економічних систем. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 50–61.

15. Кузнєцова Л. І. Форсайт в Україні: проблеми організації в контексті світової практики. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 1. С. 127–144. <https://doi.org/10.15407/eip2021.01.127>

16. Луценко Н. Л. Форсайт-прогнозування розвитку вищої освіти: світовий досвід і актуальність для України. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 239–243. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_36 (дата звернення: 18.03.2025).

17. Лях Ю. Форсайт як інструмент покращення ефективності публічного управління. *Наук. вісн.: Державне управління*. 2023. № 2(14). С. 41–63. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2\(14\)-41-63](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2(14)-41-63)

18. Маковецька А. О. Форсайт сонячної енергетики. Економіка природокористування. Кваліфікаційна робота. Одеса, 2023. URL: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/12773/1/Маковецька%20АО_ФСЕ_2023.pdf (дата звернення: 15.04.2025).

19. Мельниченко А. А., Наєв С. І. Застосування форсайт-технологій в державному плануванні потреби у військових фахівцях з вищою освітою. *Сучасні проблеми управління. Шлях до сталого миру після війни: держава, бізнес, інновації* : зб. матеріалів XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 листоп. 2023 р.). Київ, 2023. С. 47–51.

20. Огляд форсайт-практик у публічному секторі: досвід Європарламенту, Великої Британії, Естонії та Фінляндії. *Лабораторія інноваційного розвитку*. 2021. 02.12. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Foresight_Public_Sector_update.pdf (дата звернення: 25.04.2025).

21. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Стратегічний форсайт як інструмент протидії сучасним глобальним викликам економічній безпеці і нерівності: досвід ЄС для України у сприянні стійкості та сталості. *Вісн. Хмельн. нац. ун-ту. Економічні науки*. 2023. № 4 (320). С. 31–39. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-5>

22. Пекар В. Сценарії для Криму 2050: підсумки форсайт-сесії. *Українська правда*. 2021. 30.08. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/08/30/7305397/> (дата звернення: 06.05.2025).

23. Писаренко Т. В., Кваша Т. К. Критичні технології: результати форсайтного дослідження в Україні у 2021 році. *Наука, технології,*

інновації. 2022. № 1. С. 38–46. <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-1-06>

24. Попов С., Вошко І., Коваль З., Маміч В., Розмазнін О., Душкін Ю. Інформаційно-аналітична, доказова і форсайт підтримки державної політики у сфері національної безпеки: порівняльний аналіз. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. Т. 3. № 84. С. 167–174. URL: <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/246367> (дата звернення: 27.03.2025).

25. Попович З. О., Попович О. С., Костриця О. П. Методика прогнозно-аналітичного дослідження «Український науково-технічний форсайт». Київ, 2024. URL: https://foresight.in.ua/methodology_final.pdf (дата звернення: 12.03.2025).

26. Савченко А. М. Методи форсайт як інструмент розвитку корпоративного сектора національної економіки України. *Бізнес Інформ*. 2014. № 12. С. 62–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_12_8 (дата звернення: 25.02.2025).

27. Семенов М. В. Європейський досвід форсайт-досліджень розвитку міст і регіонів. *Аспекти публічного управління*. 2014. Т. 2. № 11–12. С. 85–91. <https://doi.org/10.15421/151482>

28. Сотник В. В., Расстригін О. О., Купчин А. В. Методика відбору критичних технологій. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. Київ, 2020. № 37(1). С. 67–76. <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2020-37-1-67-76>

29. Таран О. М., Пасемко Г. П. Використання форсайт практик в публічному управлінні. *Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 20–21 квіт. 2023 р.)* Харків, 2023. С. 52–55. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32217/1/VII_konf_URSES_DBTU_2023-53-56.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

30. Український науково-технічний форсайт: стратегічні напрями та перспективи розвитку науки і технологій / під ред. О. С. Поповича ; Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України. Київ, 2024. 84 с. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14579380>

31. Філіппова В. Д. Форсайт-технологія як інструмент формування і реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти. *Теорія*

та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. Вип. 1. <https://doi.org/10.35546/kntu2308-8834/2020.1.28>

32. Форсайт для відновлення та розвитку українського експорту. *Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні.* Київ, 2023. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/forsayt-dlya-vidnovlennya-ta-rozvytku-ukrayinskoho-eksportu-do-2030-roku> (дата звернення: 11.04.2025).

33. Форсайт розвитку оборонно-промислового комплексу України на часовому горизонті 2021–2030 роки / наук. керівник проєкту М. З. Згуровський ; Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку; Ін-т передових оборонних технологій КПП ім. Ігоря Сікорського ; Інформ.-аналіт. центр КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2021. 148 с.

34. Шевченко Г. М. Прогнозування розвитку рекреації в Україні: соціально-економічний еквілібріум. Суми, 2017. 335 с.

35. Шевченко Л. С. Технологічний Форсайт у контексті інноваційного розвитку України / Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку. 2014. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5889/1/Shevchenko_149-153.pdf (дата звернення: 25.02.2025).

36. Шевченко Л. Форсайт вищої освіти: актуальність для України. *Актуальні проблеми та шляхи забезпечення соціально-економічного розвитку країни та регіонів : тези міжнар. наук-практ. інтернет-конф. (Дніпропетровськ, 28 берез. 2014 р.).* Дніпропетровськ, 2014. С. 248–250. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/5890> (дата звернення: 18.03.2025).

References

1. Ahafonova, M. V. (2021). Foresight literacy as literacy about the future is an important competency of the 21st century. *Prospects and Innovations of Science, (1)*1 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-1\(1\)-9-20](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-1(1)-9-20)

2. Atamas, O. P. (2024). Foresight of the investment attractiveness of the Ukrainian economy: main characteristics and key vectors of

development. *Digital Economy and Economic Security*, 1(10), 56-59 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/dees.10-10>

3. Bazhenkov, Ye. V. (2021) Application of foresight methodology in the education sector of Ukraine. *Economic Scope*, (176), 150-154 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/176-27>

4. Bal, M. (2021). Theoretical principles for introducing foresight into the system of strategic management of the country's public security. *Scientific Bulletin: Public Administration*, (3)9, 87-101 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3\(9\)-87-101](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3(9)-87-101)

5. Halushko, O. S. (2018). Analiz metodiv forsaitu. Yakisni metody [Analysis of foresight methods. Qualitative methods]. *Hileia: Naukovyi visnyk – Hileia: scientific bulletin*, (131), 245-251 [in Ukrainian].

6. Hlushchenko, Ya., Korohodova, O., Moiseienko, T., & Chernenko, N. (2024). Features and principles of foresight of international activities. *Entrepreneurship and Innovation*, (33), 144-150 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.25>

7. Hrupa z rozrobky stsenariiv 2027. (2018). Foresight Ukraina. Chotyry stsenarii dlia rozvytku Ukrainy [Scenario Development Group 2027. Foresight Ukraine. Four Scenarios for the Development of Ukraine] / S. Sharap, R. Krumm, & S. Weiss (Eds.). Vienna: Fond im. Fridrikha Eberta [in Ukrainian]. Retrieved May 3, 2025, from <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/hwien/14542.pdf>

8. Yemelianenko, L., & Taran, M. (2024). Implementation of foresight projects in economic development planning at the national and regional levels. *Scientific Notes of the University “KROK”*, (3)75, 73-84 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-73-84>

9. Skrypnychenko, M. I. (Ed.). (2021). *Instytutsiino-orhanizatsiini osnovy provedennia forsait-doslidzhennia “Ekonomika Ukrainy-2050”* [Institutional and organizational foundations for conducting the foresight study “Economy of Ukraine-2050”]. National Academy of Sciences of Ukraine, State Institution “Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine” [in Ukrainian].

10. Kvitka, S. A. (2016). Foresight as a technology for designing the future: new mechanisms for interaction between public authorities, business and civil society. *Public Administration Aspects*, 4(8), 5-15 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15421/151635>

11. Kvitka, S. A. (2018). Foresight in public administration: methods and prospects for implementation in Ukraine. *Public Administration Aspects*, 6(8), 56-70 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15421/151847>
12. Kvitka, S. A. (2019). Innovative mechanisms in public administration: foresight. *Public Administration Aspects*, 7(4), 5-16 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15421/151918>
13. Kyzym, M. O. (2015). *Perspektyvy forsait-prohnozuvannia priorytetnykh napriamiv rozvytku nanotekhnologii i nanomaterialiv u krainakh svitu i Ukraini* [Prospects for foresight-forecasting of priority areas of development of nanotechnologies and nanomaterials in the countries of the world and Ukraine]. Kharkiv [in Ukrainian].
14. Kravets, R. A. (2015). Inozemnyi ta vitchyzniani dosvid zastosuvannia forsait-doslidzhen yak zasobu innovatsiinoho rozvytku finansovo-ekonomichnykh system [Foreign and domestic experience in the application of foresight research as a means of innovative development of financial and economic systems]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, (3), 50-61 [in Ukrainian].
15. Kuznietsova, L. I. (2021). Foresight in Ukraine: organizational problems in the context of world practice. *Economics and Forecasting*, 1, 127-144 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/eip2021.01.127>
16. Lutsenko, N. L. (2017). Forsait-prohnozuvannia rozvytku vyshchoi osvity: svitovi dosvid i aktualnist dlia Ukrainy [Foresight forecasting of the development of higher education: world experience and relevance for Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 12, 239-243 [in Ukrainian]. Retrieved March 18, 2025, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_36
17. Liakh, Yu. (2023). Foresight as a tool for improving the efficiency of public administration. *Scientific Bulletin: Public Administration*, 2(14), 41-63 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2\(14\)-41-63](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2(14)-41-63)
18. Makovetska, A. O. (2023). *Forsait soniachnoi enerhetyky* [Solar energy foresight]. Bachelor's qualifying thesis, Odesa State Environmental University [in Ukrainian]. Retrieved April 15, 2025, from http://eprints.library.odetu.edu.ua/id/eprint/12773/1/Маківська%20АО_ФСЕ_2023.pdf.
19. Melnychenko, A. A., & Naiev, S. I. (2023). Zastosuvannia forsait-tekhnologii v derzhavnomu planuvanni potreb u viiskovykh fakhivtsiakh

z vyshchoiu osvitoiu [Application of foresight technologies in state planning of the need for military specialists with higher education]. *Modern problems of management. The path to a sustainable peace after the war: state, business, innovations. Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference, 24 November 2023* (pp. 47-51). Kyiv [in Ukrainian].

20. Ohlad forsait-praktyk u publichnomu sektori: dosvid Yevro-parlamentu, Velykoi Brytanii, Estonii ta Finliandii. (2021). [Review of foresight practices in the public sector: experience of the European Parliament, the United Kingdom, Estonia and Finland]. *Laboratory of Innovation Development* [in Ukrainian]. Retrieved April 25, 2025, from https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Foresight_Public_Sector_update.pdf

21. Panchenko, V. H., Reznikova, N. V., & Ivashchenko, O. A. (2023). Strategic foresight as a tool for countering modern global challenges to economic security and inequality: EU experience for Ukraine in promoting resilience and sustainability. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, (4)320, 31-39 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-5>

22. Pekar, V. (2021, 30 August). Stsenarii dlia Krymu-2050: pidsumky forsait-sesii [Scenarios for Crimea-2050: results of the foresight session]. *Ukrainska Pravda* [in Ukrainian]. Retrieved May 6, 2025, from <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/08/30/7305397/>.

23. Pysarenko, T. V., & Kvasha, T. K. (2022). Critical technologies: results of a foresight study in Ukraine in 2021. *Science, Technologies, Innovations*, 1, 38-46 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-1-06>

24. Popov, S., Voshko, I., Koval, Z., Mamich, V., Rozmaznin, O., & Dushkin, Yu. (2021). Informatysiino-analitychna, dokazova i forsait pidtrymky derzhavnoi polityky u sferi natsionalnoi bezpeky: porivnialnyi analiz [Information-analytical, evidence-based and foresight support for state policy in the field of national security: a comparative analysis]. *Teoriia ta istoriia derzhavnoho upravlinnia – Actual Problems of Public Administration*, 3(84), 167-174 [in Ukrainian]. Retrieved March 27, 2025, from <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/246367>

25. Popovych, Z. O., Popovych, O. S., & Kostyrsia, O. P. (2024).

Metodyka prohnozno-analitychnoho doslidzhennia "Ukrainskyi naukovo-tekhnichnyi forsait" [Methodology of forecasting and analytical research "Ukrainian scientific and technical foresight"]. Foresight. Instytut politychnoi ekonomii [in Ukrainian]. Retrieved March 12, 2025, from https://foresight.in.ua/methodology_final.pdf

26. Savchenko, A. M. (2014). Metody Forsait yak instrument rozvytku korporatyvnoho sektora natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [Foresight methods as a tool for developing the corporate sector of the national economy of Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, (12), 62-68 [in Ukrainian]. Retrieved February 25, 2025, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_12_8

27. Semenov, M. V. (2014). European experience of foresight studies of urban and regional development. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Public Administration Aspects*, 2(11-12), 85-91 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15421/151482>

28. Sotnyk, V. V., Rastryhin, O. O., & Kupchyn, A. V. (2020). Critical technology selection methodology. *Modern Information Technologies in the Field of Security and Defense*, 37(1), 67-76 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2020-37-1-67-76>

29. Taran, O. M., & Pasemko, H. P. (2023). Vykorystannia forsait praktyk v publichnomu upravlinni [Using foresight practices in public administration]. *Management of the development of socio-economic systems. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference, 20-21 April 2023* (pp. 52-55). Kharkiv [in Ukrainian]. Retrieved March 20, 2025, from https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32217/1/VII_konf_URSES_DBTU_2023-53-56.pdf

30. Popovych, O. S. (Ed.). (2024). Ukrainian scientific and technical foresight: strategic directions and prospects for the development of science and technology. *Dobrov Institute for Scientific and Technolgical Potential and Science History Studies of the NAS of Ukraine* [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14579380>

31. Filippova, V. D. (2020). Foresight technology as a tool for forming and implementing state policy in the field of pedagogical education. *Theory and Practice of Public Administration and Local Self-Government*, (1) [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.35546/kntu2308-8834/2020.1.28>

32. Forsait dla vidnovlennia ta rozvytku ukrainskoho eksportu do 2030 roku. (2023, 24 July). [Foresight for the restoration and development of Ukrainian exports until 2030]. *United Nations Development Programme (UNDP)*. Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved April 11, 2025, from <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/forsayt-dlya-vidnovlennya-ta-rozvytku-ukrayinskoho-eksportu-do-2030-roku>

33. Zghurovskiy, M. Z. (Ed.). (2021). *Forsait rozvytku oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrainy na chasovomu horyzonti 2021-2030 roky* [Foresight of the development of the defense-industrial complex of Ukraine in the time horizon of 2021-2030]. National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development, Institute of Advanced Defense Technologies of NTUU “KPI”, & Information and Analytical Center of NTUU “KPI”. Kyiv [in Ukrainian].

34. Shevchenko, H. M. (2017). *Prohnozuvannia rozvytku rekreatsii v Ukraini: Sotsialno-ekonomichniy ekvilibrium* [Forecasting the development of recreation in Ukraine: Socio-economic equilibrium]. Sumy [in Ukrainian].

35. Shevchenko, L. S. (2014). Tekhnolohichniy Forsait u konteksti innovatsiinoho rozvytku Ukrainy [Technological Foresight in the Context of Innovative Development of Ukraine]. *Naukovo-doslidnyi instytut pravovoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku – Scientific and Research Institute for Providing Legal Framework for the Innovative Development* [in Ukrainian]. Retrieved February 25, 2025, from https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5889/1/Shevchenko_149-153.pdf

36. Shevchenko, L. (2014). Forsait vyshchoi osvity: aktualnist dla Ukrainy [Foresight of higher education: relevance for Ukraine]. *Current Problems and Ways to Ensure the Socio-Economic Development of the Country and Regions. Thesis of the International Scientific and Practical Internet-Conference, 28 March 2014* (pp. 248-250). Dnipropetrovsk [in Ukrainian]. Retrieved March 18, 2025, from <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/5890>

Стаття надійшла до редакції 04.06.2025.

Oksana Karaschuk,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: karaoksana@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-3858>

Olga Pestretsova,

PhD (Social Communications), Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: pestretsova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0102-9134>

Oleksandr Garanin,

PhD (History), Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: ogaranin_undiasd@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3792-0006>

Foresight in the Context of the Information Society: A Historiographical Perspective

The article presents a comprehensive analysis of the historiography of foresight studies as an interdisciplinary field that emerged at the intersection of scientific forecasting, strategic planning, and social innovation. It highlights the genesis of the term “foresight” and the development of relevant research practices in the second half of the 20th century, with a focus on British, Japanese, and American experiences. The main stages of the evolution of foresight methodologies are analyzed, from early technological forecasting to modern integrative models that consider social, political, and environmental factors. The contribution of leading theorists and practitioners such as P. Schwartz, M. Godet, H. Lindgren is considered, as well as the influence of international organizations like the OECD, UNDP, and the European Commission. Particular attention is paid to the formation of foresight research in Ukraine, especially in the context of post-2000 transformational processes. It is shown that the national scientific tradition is gradually integrating international experience while maintaining its own priorities in education, regional development, and security. The article analyzes the typology of sources, including scholarly articles, analytical reports, governmental documents, and methodological

manuals. Major approaches to the classification of foresight research are systematized – by application sectors, by methodology, and by levels of governance. The historiography of foresight is presented as a dynamic domain that reflects shifting global challenges and the growing importance of future-oriented thinking. It is found that foresight, as both a scientific and practical discipline, has undergone a substantial evolution from a technological tool to a social institution of strategic thinking. The article demonstrates the connection between the development of foresight and the concept of sustainable development, as well as its potential for shaping public policy. It concludes that a critical reassessment of past experience is essential for the further institutionalization of foresight in science, education, public, and corporate governance. The article offers recommendations for future historiographical research, particularly in the context of digital transformation, climate challenges, and global security.

Keywords: foresight, historiography, foresight methodology, foresight in public administration, foresight in education, foresight in the security sector, international experience, library, scientific discourse, strengthening the information infrastructure in the field of foresight.